

В якійсь мірі перебільшуючи значення моральної сили вчителя, він вважав, що його любов до дітей сама по собі може вирішити всі проблеми виховання. Важливою умовою успішної виховної роботи Й.Г. Песталоцці вважав правильні взаємовідносини вчителя і батьків. Погляди діячів німецького Просвітництва на питання педагогічної етики відрізняються від поглядів Руссо і Песталоцці глибшою конкретизацією вимог до вчителя і критикою ізольованого від суспільства виховання.

Ф.А. Дістервег (1790-1866) велику роль в житті відводив школі, перебільшуючи, на наш погляд, роль учителя, вважав його тією людиною, завдяки якій «людство рухається вперед». Якості особистості, які вчитель покликаний розвивати в інших, він повинен спочатку розвинути в собі і за своїм моральним розвитком стояти вище середнього рівня. Ф.А. Дістервег сформулював ряд вимог, дотримання яких створювало найкращі умови для навчально-виховного процесу. Учитель повинен прагнути зробити вчення захоплюючим. Йому необхідна «природна любов до викладання і занять з дітьми», бо «любов учителя до предмета передається й учневі», а «мистецтво навчання полягає не в умінні повідомляти, але в умінні збуджувати, будити, оживляти» [2, с. 74].

Ф.А. Дістервег бачив, що педагогічна професія впливає на ціннісні орієнтації вчителя і його моральний образ. Він сформулював чіткі вимоги до вчителя, який, на його думку, зобов'язаний: досконало володіти своїм предметом; любити професію, дітей; бути бадьорим, оптимістом, енергійним, вольовим, принциповим провідником своїх ідей; постійно працювати над собою. «Ти лише до тих пір здатний сприяти освіті інших, – писав він, – поки продовжуєш працювати над власною освітою» [5, с. 95-96].

Цікаві думки про моральний образ учителя висловлювали соціалісти-утопісти, зокрема Р. Оуен (1771-1858), який високо цінував роль моральних відносин між учителем і учнем у навчально-виховному процесі і вважав, що любов учителя до учнів, його терпимість і ласкаве ставлення до дітей навіть важливіше ніж його освіченість та спеціальна підготовка.

Він негативно ставився до шкіл, де панувала атмосфера страху і залякування учнів. «Страх применшує, – писав він, – а не стимулює здібності розуму і знищує багатьох з вищих і найтонших обдарувань...» [7, с. 164].

Потреби розвитку продуктивних сил змушували капіталістичне суспільство переходити до масової освіти. Гарною теоретичною основою для здійснення цих цілей була прагматична педагогіка Д. Дьюї (1859-1952), яка стала своєрідною теоретичною основою так званої «вільної школи». Цілий ряд вимог цієї педагогіки означав певний крок у гуманізації шкільних відносин в порівнянні з системою грубого пригнічення особистості вихованця, що панувала в школах 19 століття.

Науково-технічний прогрес викликає потребу у великій кількості працівників розумової праці. Учительство стає наймасовішою з інтелекгентних професій. З'являються численні педагогічні теорії, розробляються так звані «професійні кодекси вчителя». Таке педагогічне явище, як професійний кодекс, оцінюється різним чином: і як регламентація поведінки, і як засіб соціального контролю за діяльністю вчителя, і як обмеження свободи його дій.

Однією з відмінностей професійних кодексів педагогів є велика кількість принципів, які можна віднести до загальнолюдських – визнання провідної ролі вчителя в справі виховання, відносини довіри, взаємодопомоги, поважності і вимогливості між учителем і учнем, необхідність постійного професійного зростання вчителя, його сумлінне ставлення до праці.

ВИСНОВКИ. Аналіз розвитку етико-педагогічних ідей в історії філософії освіти показує, що питання моральності розглядають майже всі видатні філософи і педагоги. Не дивлячись на те, що елементи педагогічної етики зустрічаються у філософських працях, педагогічна етика як самостійна дисципліна на той час не одержала належного розвитку. Проте етико-педагогічні ідеї філософів і педагогів минулого зіграли велику роль у становленні педагогічної етики як окремої галузі науково-педагогічних досліджень. В процесі розвитку педагогічної науки педагогічна етика стала розглядатися не лише як наука про моральну культуру педагога, а й як кодекс моральних стосунків у системі освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев И.О. Философия Канта и современный идеализм / И.О. Андреев, Б.Т. Григорьян. – М.: Наука, 1987. – 220 с.
2. Дистервег Ф.А. Педагогические сочинения: в 2т. / Ф.А. Дистервег. – М.: Изд-во МП РСФСР, 1963. – Т.2. – С.74.
3. Длугач Т.Е., И.Кант: от ранних произведений к «Критике чистого разума» / Т.Е. Длугач. – М.: Наука, 1990. – 150 с.
4. Коменский Я.А. Избранные педагогические сочинения / Я.А. Коменский. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1955. – 336 с.
5. Константинов Н.А. История педагогики / Н.А. Константинов, Е.Н. Медынский, М.Ф. Шабаева. – М.: Просвещение, 1982. – 447 с.
6. Локк Д. Педагогические сочинения / Д. Локк. – М.: Учпедгиз, 1939. – 426 с.
7. Оуэн Р. Педагогические идеи Роберта Оуэна: Избранные отрывки из сочинений Р. Оуэна / Р. Оуэн. – М.: Учпедгиз, 1940. – 264 с.
8. Песталоцци И.Г. Избранные педагогические сочинения: В 3-х т. / И.Г. Песталоцци. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1961. – т.1. – 720 с.
9. Писаренко В.И. Педагогическая этика / В.И. Писаренко, И.Я. Писаренко. – Минск: Нар. Асвета, 1977. – 256 с.
10. Чернокозова В.Н. Этика учителя / В.Н. Чернокозова, И.И. Чернокозов. – Киев: Радянська школа, 1973. – 175с.

**Бєлїх О. Г., Верєньга Ю. В., Ахрамович П. П., Білик В. В., Козєнко С. М.
Національна академія внутрішніх справ України**

ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ СТАН ПРАЦІВНИКІВ МВС УКРАЇНИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ НА КУРСАХ ПОЧАТКОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Досліджено вплив умов навчальної діяльності на курсах початкової підготовки на психоемоційний стан працівників МВС України. У дослідженні взяли участь 104 працівники різних службово-посадових категорій першої вікової групи. Встановлено погіршення показників психоемоційного стану, підвищення тривожності та недостатній рівень професійно важливих психологічних якостей у працівників на курсах початкової підготовки. Найгірші показники психоемоційного стану та

найвищий рівень тривожності виявлено у працівників 1-ї категорії, що висуває необхідність цілеспрямованого застосування засобів фізичної підготовки на курсах початкової підготовки.

Ключові слова: психоемоційний стан, працівники, курси початкової підготовки.

Белих А.Г., Вереньга Ю.В., Ахрамович П.П., Бильк В.В., Козенко С.Н. Психоемоциональное состояние сотрудников МВД Украины во время обучения на курсах начальной подготовки. Исследовано влияние условий учебной деятельности на курсах начальной подготовки на психоемоциональное состояние сотрудников МВД Украины. В исследовании приняли участие 104 сотрудника разных служебно-должностных категорий первой возрастной группы. Установлено ухудшение показателей психоемоционального состояния, повышение тревожности и недостаточный уровень профессионально важных психологических качеств сотрудников на курсах начальной подготовки. Наихудшие показатели психоемоционального состояния и наивысший уровень тревожности выявлены у сотрудников 1-й категории, что обуславливает необходимость целеустремленного применения средств физической подготовки на курсах начальной подготовки.

Ключевые слова: психоемоциональное состояние, сотрудники, курсы начальной подготовки.

Belih A.G., Verenga Yu.V., Ahramovich P.P. Bilik V.V., Kozenko S.N. The psychological and emotional state of servicemen of Internal Affairs of Ukraine during teaching on the courses of initial preparation. The influencing of terms of educational activity on the courses of initial preparation on the psychological and emotional state of servicemen of Internal Affairs of Ukraine is explored. Purpose: to research the influencing of terms of educational activity on the courses of initial preparation on the psychological and emotional state of servicemen of Internal Affairs of Ukraine. Research methods: analysis of literary sources, documentary method, pedagogical supervision, psychological testing, methods of mathematical statistics. Research was conducted during 2009–2012 years on the base of courses of initial preparation of the National Academy of Internal Affairs and was conducted comparison with the indexes of servicemen, which studied on the courses of initial preparation of other higher educational establishment of Internal Affairs of Ukraine. 104 servicemen of the first age groups with different duty-post categories took part in research. The worsening of indexes of the psychological and emotional state, rise of anxiety and insufficient level professionally important psychological qualities of employees on the courses of initial preparation are set. The worst indexes of the psychological and emotional state and the greatest level of anxiety are exposed at servicemen of first category, that requires necessity of purposeful application of facilities of physical training on the courses of initial preparation.

Key words: the psychological and emotional state, servicemen, courses of initial preparation.

Постановка проблеми. Доведено, що ефективність службової діяльності працівників МВС України залежить від рівня їх професійної підготовленості [2, 8, 9]. Основи професійної підготовки закладаються майбутньому працівнику у курсантські роки під час навчання у вищих навчальних закладах (ВНЗ) МВС України. Однак, аналіз особових справ працівників показав, що на службі в органах внутрішніх справ України перебуває близько 40 % правоохоронців, які не навчались у ВНЗ МВС України. Для професійного становлення таких працівників організовано курси початкової підготовки, під час навчання на яких відбувається формування спеціальних знань, умінь та навичок, необхідних правоохоронцям для виконання службових обов'язків за конкретною посадою [2, 10]. Багаторічні спостереження показали, що працівникам, які не навчались у ВНЗ МВС України важко адаптуватись до умов навчальної та службової діяльності в органах, адже вчорашні цивільні особи потрапляють в нові умови, нові життєві ситуації, що супроводжується істотною перебудовою психічних та фізіологічних станів. Вчені стверджують, чим успішніше та швидше пройде адаптація до нових умов, тим ефективнішою буде в подальшому службова діяльність працівників [4, 5]. Фізична підготовка, як один з основних предметів курсів початкової підготовки, поряд з розвитком фізичних якостей та формуванням навичок, необхідних для виконання службових завдань, сприяє прискоренню процесу адаптації до нових умов службової діяльності, зміцненню здоров'я та покращанню психоемоційного стану працівників [1, 3, 6, 7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У працях вчених [2, 10] зазначено, що якість вирішення завдань навчальної та, у майбутньому, й службової діяльності працівників багато в чому залежить від психоемоційного стану та рівня сформованості професійно важливих психологічних якостей правоохоронців. Навчання на курсах початкової підготовки – складний процес, який має ряд характерних особливостей, пред'являє високі вимоги до пластичності психіки новоатестованих працівників та вимагає значних нервово-емоційних та інтелектуальних напружень. У ході навчання на курсах, у вчорашніх цивільних осіб відбуваються зміни життєвого стереотипу, процес адаптації проходить досить складно. У цей період більшість працівників почувають себе невпевнено, особливо виявляється загострене відчуття відірваності від звичайного середовища, незадоволення своїм становищем. Цей етап супроводжується нервовим напруженням правоохоронців, зайвою дратівливістю, в'ялістю, стомленістю, пригніченістю, погіршенням самопочуття, настрою, підвищеною тривожністю, низькою працездатністю [2, 5]. В. В. Конопльов [4] стверджує, що процеси адаптації спрямовані на забезпечення рухомого, рівноважного стану будь-якої системи, що зберігається шляхом її протидії зовнішнім і внутрішнім чинникам, які порушують цю рівновагу. Автори вважають, що вирішальну роль в успішності адаптації до нових умов діяльності відіграють процеси тренування, які вдосконалюють функціональний, психічний і моральний стани індивіда. Стосовно соціально-психологічної адаптації В. М. Павлушенко [5], відмічає, що молода людина, потрапляючи на курси початкової підготовки, зіштовхується з певними стресовими ситуаціями, які здійснюють суттєвий вплив на її особистість та спрямовані на розвиток необхідних професійно-важливих якостей. Автори відмічають, що людина реагує на стресові ситуації перш за все станом нервової системи, та переконані, що ефективність психологічної та соціальної адаптації майбутнього правоохоронця на початкових етапах навчання залежить від якості організації навчально-виховного процесу на курсах початкової підготовки.

Мета роботи: дослідити вплив умов навчальної діяльності на курсах початкової підготовки на психоемоційний стан

працівників МВС України.

Методи дослідження. Аналіз літературних джерел, документальний метод, педагогічне спостереження, психологічне тестування, методи математичної статистики.

Організація дослідження. Дослідження проводилося протягом 2009–2012 років на базі курсів початкової підготовки Національної академії внутрішніх справ. Було проведено порівняння отриманих даних з показниками правоохоронців, які навчались на курсах початкової підготовки інших ВНЗ МВС України. У дослідженні взяли участь працівники різних службово-посадових категорій першої вікової групи (n=104). Тестування проводилося за такими методиками: методика «Самооцінка емоційного стану» за А. Уессманом і Д. Ріксом, методика «САН» (самопочуття-активність-настрій), методика визначення ситуативної тривожності за Ч. Д. Спілбергером та Ю. Л. Ханіним, 5-хвилинна коректурна проба «Кільця Ландольта».

Обговорення результатів дослідження. Для досягнення мети роботи ми проаналізували показники емоційного стану, рівня тривожності та професійно важливих якостей працівників під час навчання на курсах початкової підготовки. Результати дослідження наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Рівень показників емоційного стану та професійно важливих якостей працівників МВС України різних службово-посадових категорій (2009-2012 рр., $X \pm m$, n=104)

Досліджувані показники	Службово-посадові категорії			Вірогідність		
	1-ша (n=32)	2-га (n=37)	3-тя (n=35)	P1-P2	P2-P3	P1-P3
<i>Методика «Самооцінка емоційного стану»:</i>						
П 1, ум.од.	5,13±0,22	5,09±0,21	5,21±0,20	>0,05	>0,05	>0,05
П 2, ум.од.	4,87±0,23	4,90±0,22	5,02±0,23	>0,05	>0,05	>0,05
П 3, ум.од.	5,24±0,20	5,11±0,19	5,22±0,18	>0,05	>0,05	>0,05
Емоційний стан, ум.од.	5,04±0,21	5,02±0,20	5,13±0,20	>0,05	>0,05	>0,05
<i>Методика «САН»:</i>						
Самопочуття, ум.од.	5,06±0,28	5,23±0,26	5,89±0,25	>0,05	>0,05	<0,05
Активність, ум.од.	6,27±0,26	6,32±0,25	6,82±0,27	>0,05	>0,05	>0,05
Настрій, ум.од.	6,14±0,26	6,20±0,27	6,95±0,24	>0,05	>0,05	<0,05
<i>Ситуативна тривожність, ум.од.</i>	47,05±1,54	46,80±1,46	46,32±1,48	>0,05	>0,05	>0,05
<i>Коректурна проба:</i>						
Показник продуктивності (Pt), ум.од.	136,09±4,82	127,48±4,89	121,67±4,97	>0,05	>0,05	<0,05
Показник точності (At), ум.од.	0,82±0,01	0,81±0,01	0,78±0,01	>0,05	<0,05	<0,01
Коефіцієнт витривалості (Кр), %	16,8±1,57	17,5±1,69	13,6±1,52	>0,05	>0,05	>0,05
Концентрація та стійкість уваги, ум.од.	804,26±15,77	793,87±15,62	789,16±16,02	>0,05	>0,05	>0,05

Примітка. P1-P2 – вірогідність різниці між показниками емоційного стану та професійно важливих якостей у працівників 1-ї та 2-ї категорій; P2-P3 – вірогідність різниці між досліджуваними показниками працівників 2-ї та 3-ї категорій; P1-P3 – вірогідність різниці між показниками працівників 1-ї та 3-ї категорій.

Аналіз показників емоційного стану працівників МВС України за методикою «Самооцінки емоційного стану», які визначались за 10-бальною шкалою, показав, що за шкалою «Спокій – тривожність» найвищий показник (П 1) виявлено у правоохоронців 3-ї службово-посадової категорії – 5,21 ум.од. У працівників інших службових категорій показник П 1 є дещо нижчим, однак достовірної різниці між ними не визначено (P>0,05). При цьому, у переважній більшості працівників усіх груп емоційний стан у момент дослідження за показником П 1 характеризувався такими твердженнями анкети: «Дещо стурбований, відчуваю себе скуто, трохи стривожений» та «Переживаю деяку заклопотаність, страх, турботу або невизначеність. Знервований, хвилююсь, роздратований». Подібна тенденція відповідей працівників спостерігається й за шкалами «Піднесеність – пригнічення» (П 2) та «Почуття впевненості у собі – почуття безпорадності» (П 3). Середні показники правоохоронців різних службових категорій перебувають у межах 4,87 – 5,22 ум.од. та між собою достовірно не відрізняються (P>0,05). Емоційний стан працівників за показниками П 2 та П 3 можна охарактеризувати такими твердженнями анкети: «Почуваю себе трохи пригніченим», «Настрій пригнічений і дещо сумний», «Почуваю, що мої уміння і здібності дещо обмежені», «Почуваю себе досить нездібним».

Дослідження середнього показника емоційного стану працівників за всіма шкалами показали, що у всіх досліджуваних групах він достовірно не відрізняється (P>0,05) та за 10-бальною шкалою становить 5,04; 5,02 та 5,13 ум.од. у правоохоронців 1-ї, 2-ї та 3-ї категорій відповідно (табл. 1). Це свідчить про суттєвий вплив нових незвичних умов і особливостей навчальної та службової діяльності на емоційний стан новоатестованих працівників МВС України усіх службово-посадових категорій під час проходження навчання на курсах початкової підготовки. Аналіз самопочуття працівників МВС України за методикою «САН» показав, що у правоохоронців 1-ї службово-посадової категорії визначено найгірші показники (5,06 ум.од.) серед інших досліджуваних груп (табл. 1). У працівників 3-ї категорії показник самопочуття становить 5,89 ум.од. та є достовірно вищим, ніж у працівників 1-ї категорії на 0,83 ум.од. (P<0,05), а також вищим ніж у досліджуваних 2-ї категорії на 0,66 ум.од. (P>0,05). Порівняльний аналіз показав, що за 9-бальною шкалою рівень самопочуття працівників усіх категорій є недостатнім для ефективного виконання завдань навчальної та службової діяльності на курсах початкової підготовки. Дослідження такої характеристики емоційного стану працівників, як активність, засвідчило, що у правоохоронців усіх трьох категорій рівень показників коливається в межах 6,27 – 6,82 ум.од., при цьому достовірної різниці між ними не виявлено (P>0,05). За показниками настрою найвище значення зафіксовано у працівників 3-ї службово-посадової категорії (6,95 ум.од.). У правоохоронців 1-ї категорії показники настрою є достовірно гіршими, порівняно з 3-ю категорією, на 0,81 ум.од. (P<0,05), у працівників 2-ї категорії – на 0,75 ум.од. (P>0,05).

У цілому аналіз емоційного стану працівників МВС України за методикою «САН» показав, що за всіма досліджуваними характеристиками (самопочуттям, активністю, настроєм) показники працівників 3-ї службової категорії є

найвищими. Це свідчить, що нові умови службової діяльності та негативні чинники, які її супроводжують, не викликають значних змін психічного та емоційного стану у працівників цієї категорії під час навчання на курсах початкової підготовки. У правоохоронців 1-ї категорії значення досліджуваних показників є найгіршими, що характеризує більш виражені зміни емоційного стану працівників під час проходження курсів початкової підготовки. Дослідження ситуативної тривожності у працівників МВС України під час навчання на курсах початкової підготовки показали, що найвище значення виявлено у правоохоронців 1-ї категорії (47,05 ум.од.), але достовірної різниці між показниками працівників усіх трьох категорій не визначено ($P > 0,05$) (рис. 1).

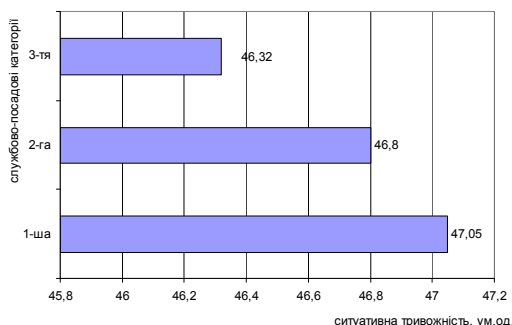

Рис. 1. Рівень ситуативної тривожності працівників різних службово-посадових категорій (n=104, ум.од.)

При цьому показники ситуативної тривожності у працівників усіх трьох службово-посадових категорій оцінюються як «високий рівень тривожності». Аналіз результатів коректурної проби показав, що найкращі показники працездатності (продуктивності сприйняття та переробки інформації) виявлено у працівників 1-ї категорії. Середній показник працездатності (Pt) у цій групі становить 136,09 ум.од. У працівників 2-ї категорії значення Pt є нижчим, ніж у правоохоронців 1-ї категорії на 8,61 ум.од., але різниця є недостовірною ($P > 0,05$). Середній показник працездатності працівників 3-ї категорії є нижчим, порівняно з аналогічним показником працівників 1-ї категорії на 14,42 ум.од. ($P < 0,05$). Рівень продуктивності роботи працівників 1-ї, 2-ї та 3-ї категорій оцінюється як «низький». За показниками точності роботи (At) найвище середнє значення виявлено у працівників 1-ї категорії (0,82 ум.од.). Цей показник є достовірно вищим, ніж у правоохоронців 2-ї та 3-ї категорій ($P < 0,05$; $P < 0,01$) (табл. 1). При цьому у правоохоронців 1-ї та 2-ї категорій рівень точності оцінюється як середній, а 3-ї категорії – як низький. Аналіз показників концентрації та стійкості уваги, які визначалися за кількістю переглянутих кілець на бланку (мінус кількість помилок), показав, що як і за показниками продуктивності й точності роботи, найвищі значення зафіксовано у працівників 1-ї службово-посадової категорії – 804,26 ум.од. (табл. 1). У працівників інших категорій показники нижчі на 10,39 та 15,1 ум.од., але достовірної різниці між ними не виявлено ($P > 0,05$). При цьому показники концентрації та стійкості уваги у правоохоронців усіх категорій відповідають задовільному рівню. За результатами дослідження показників продуктивності, точності роботи та концентрації і стійкості уваги можна дійти висновку про те, що вищі показники, які виявлено у працівників 1-ї категорії, обумовлені специфікою їх службової діяльності (особовий склад ВНЗ МВС України) та відповідним попереднім професійним відбором. Дослідження коефіцієнта витривалості (Кр), який характеризує стійкість працівників до негативних чинників діяльності, їх надійність у критичних ситуаціях, показали, що найкращий показник виявлено у працівників 3-ї службово-посадової категорії, він становить 13,6 % та є кращим, ніж у працівників 2-ї категорії на 3,9 %, 1-ї – на 3,2 % (табл. 1). Рівень коефіцієнта витривалості у працівників 1-ї та 2-ї оцінюється як «низький», а у правоохоронців 3-ї категорії – як «середній».

ВИСНОВКИ. Проведені дослідження підтвердили погіршення показників психоемоційного стану, підвищення тривожності та недостатній рівень професійно важливих психологічних якостей працівників на курсах початкової підготовки. Найгірші показники психоемоційного стану та найвищий рівень тривожності виявлено у працівників 1-ї службово-посадової категорії. Фізична підготовка має значні можливості щодо підвищення рівня працездатності, стійкості систем організму до стресових ситуацій, покращання емоційного стану та підвищення ефективності службової діяльності працівників. Вищевикладене висуває необхідність цілеспрямованого застосування засобів фізичної підготовки на курсах початкової підготовки.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. Передбачаємо обґрунтувати, впровадити у практику та перевірити ефективність авторської програми фізичної підготовки на курсах початкової підготовки, яка спрямована на покращання психоемоційного стану працівників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеенко А. О. Організація фізичної підготовки в ОВС України: психологічний аспект / А. О. Алексеенко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2010. – №6. – С. 3–7.
2. Андросюк В. Г. Адаптація випускників вищих навчальних закладів МВС України до службової діяльності : психолого-педагогічні рекомендації / В. Г. Андросюк, Л. І. Казміренко, І. Г. Кириченко. – К. : НАВСУ, 2001. – 48 с.
3. Бабенко В. Г. Актуальні аспекти вдосконалення системи фізичної підготовки в практичних органах і підрозділах внутрішніх справ України / В. Г. Бабенко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2008. – № 5. – С. 6–8.
4. Конопльов В.В. Психологічна адаптація курсантів ВНЗ МВС України до діяльності підрозділів кримінальної міліції : автореф. дис. ... канд. псих. наук : спец. 19.00.06 «Юридична психологія» / В.В. Конопльов. – К., 1999. – 20 с.
5. Павлушенко В. М. Психолого-педагогічні умови адаптації майбутніх офіцерів внутрішніх військ МВС України до професійної діяльності : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / В. М. Павлушенко. – Хмельницький, 2003. – 187 с.

6. Hartmann U. General Aspects of Muscular Adaptation in Sport / U. Hartmann // The 4th International and Sports Science. – Tehran. 2004. – P. 43–44.
7. Pedersen B. K. Exercise and The Immune System Regulation, Integration and Adaptation / B. K. Pedersen, L. Hofmann-Goetz // Physiol. Rev. – 2000. – Vol. 80 (3). – P. 1055–1081.
8. Stockton D. FBI Trains Elite Crime Fighters / D. Stockton // Law and Order. – USA, 2000. – №10. – P. 56–60.
9. Training to Win : Police-Specific Physical Conditional // Law and Order. – USA, 1990. – №9. – P. 50–56.
10. Verenga Yu. The State of Physical Training of Servicemen of Internal Affairs of Ukraine on the Stage of Professional Becoming / Yu. Verenga // Slobozhanskyi herald of science and sport : [scientific and theoretical journal]. – Kharkiv : KSAPC, 2014. – № 3 (41). – P. 157–162.

УДК 796.011.3

Гаєвий В.Ю., Коцєруба Л.І., Рябіна С.А.
Національний університет державної податкової служби України

КОНТРОЛЬ ЗА ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ ПОКАЗНИКАМИ ОРГАНІЗМУ СТУДЕНТА-ПОДАТКІВЦЯ В ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ

У статті розглянуті питання необхідності впровадження контролю за функціональними показниками організму студента-податківця на заняттях з фізичного виховання. Ознайомлення зі статтею дозволить з'ясувати зміст та методи таких контролів. За допомогою аналізу спеціальної літератури автор доводить, що основним засобом підвищення працездатності організму є самоконтроль за функціональними показниками.

Ключові слова: функціональні показники, фізичне виховання, фізичні вправи, контроль, самоконтроль, студент.

Гаєвой В.Ю., Коцєруба Л.І., Рябіна С.А. Контроль за функціональними показателями организма студента-налоговика в процессе занятий физическими упражнениями. В статье рассмотрены вопросы необходимости внедрения контроля за функциональными показателями организма студента-налоговика на занятиях по физическому воспитанию. Ознакомление со статьей позволит выяснить содержание и методы таких контролей. С помощью анализа специальной литературы автор доказывает, что основным средством повышения работоспособности организма является самоконтроль за функциональным показателем.

Ключевые слова: функциональные показатели, физическое воспитание, физические упражнения, контроль, самоконтроль, студент.

Gaevoi V.Y., Kotseruba L.I., Ryabina S.A. Control of the functional performance of the organism student taxman in the process of exercise. *The article discusses the need to implement control of functional parameters of the body taxman student in the classroom for physical education. More articles will help to clarify the content and methods of such controls. With the analysis of literature the author argues that the primary means of improving efficiency of the body is self-monitoring of functional parameters.*

Key words: functional indicators, physical education, physical exercise, control, self-control, student.

Актуальність. Суспільно-економічні зміни, які відбуваються в Україні, ставлять перед Національним університетом державної податкової служби України та кафедрою фізичного виховання і спорту принципово нові завдання підготовки конкурентоздатних спеціалістів для податкової сфери, яка призвана не тільки формувати професійні знання, вміння та навички, але і розвиток компетентностей, серед яких здатність контролю за функціональними показниками організму є ключовою. Являючись однією із функцій самоуправління, контроль показників організму, в сукупності з іншими функціями, забезпечує самоорганізацію студента і виступає в якості засобу професійного і особистісного зростання спеціаліста-податківця. Вивченням проблеми важливості контролю за станом організму впродовж занять фізичним вихованням висвітлюють різні автори, серед яких варто відзначити Т. Ю. Круцевич, О. Ю. Марченко. Дослідники зазначають, що викладачі дисципліни «Фізичне виховання», спрямованої на гармонійний розвиток особистості, фізичне та психічне самовдосконалення студентів, формування розуміння ними пріоритету здоров'я серед інших людських цінностей, мають пропонувати студентам здійснювати контроль власного стану на занятті фізичними вправами, а саме свідомо слідкувати за станом свого здоров'я і фізичним розвитком та змінами під впливом занять фізкультурою і спортом [4]. Функціональний контроль основних систем організму має значне виховне та освітнє значення, результати якого дозволяють точно оцінити фізичний стан і правильно підібрати та скорегувати навантаження, і тим самим уникнути травм і перетреновання.

Об'єкт дослідження – процес фізичного виховання студентської молоді НУДПСУ.

Предмет дослідження – функціональний стан організму під час занять фізичними вправами.

Мета роботи – розкрити значення вміння контролювати власний функціональний стан під час фізичних навантажень. **Методи та організація досліджень.** Для досягнення визначеної мети дослідження використовувались наступні методи: теоретичний аналіз та узагальнення спеціальної літератури, нормативних документів.

Робота виконана згідно плану НДР кафедри фізичного виховання і спорту НУДПСУ «Інноваційні технології у фізичному вихованні студентської молоді НУДПСУ» на 2012-2015.

Результати дослідження. Проблема прогресивного зниження здоров'я і працездатності студентської молоді на сьогоднішній день є найбільш гострою та досліджуваною спеціалістами в цій області. Більшість вищих навчальних закладів змушені відстоювати позицію, що на теперішній час основною задачею кафедр фізичного виховання і спорту є не досягнення спортивного результату, а збереження і відновлення здоров'я студентів, підтримка у них адекватного рівня фізичної і розумової працездатності, вироблення нагальної життєво-необхідної потреби в руховій активності як основи життєвого